

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

13 Vtrùm pro defensione alterius, liceat occidere inuasorem, & an ad hoc teneamur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

83
Si promover
ad duellum.

Quintus modus est, Si aliqua occasione me provocet ad duellum, & nisi acceptem, censebor ignavus & meticulosus; nec potero amplius in aula comparere, vel ullam promotionem militarem sperare, vt in quibusdam aulis Principum dicitur vitatum. Cur enim tali euentu non possim duellum acceptare: non equidem animo illum interficiendi, sed comparendi in loco conducto, ne famam & opinionem strenuitatis (quæ nobilibus æquè est chara atque ipsa vita) amittam? ita tamen vt si me inualeris, statim me tueri cum debito modamine. Confirmatur Primò, quia si quis mihi velit adimere vitam vel bonam, nec possim aliter ea tueri nisi acceptando duellum, possem acceptare: vt patet dub. 8. cur non etiam vt seruum meum honorem & famam?

Dices, Recusare duellum non est dedecus apud sapientes, sed tantum apud stultos: ergo, &c. Respondetur, Quidquid sit, est tantum dedecus, vt passim apud nobiles pluris æstimetur quam omnium honorum amissio; imò sæpè quàm mors ipsa: ergo iure naturæ possunt hoc dedecus à se depellere, etiam cum vitæ periculo.

Confirmatur Secundò, Quia acceptare duellum, & comparere tali loco, non est intrinsecè malum, sed quiddam adiaphorum, quod bene & malè fieri potest: ergo si iusta causa subsit, poterit licitè fieri. ac conseruatio honoris, qui tanti æstimatur, est iusta causa: ergo, &c.

84 Ha rationes videri possint alicui probabiles. Nihilominus in praxi contrarium sequendum sentio, tum ob alias causas: tum etiam, quia Ecclesia sub grauissimis pœnis vetuit duella, vt patet ex Conc. Tridentino sess. 2. c. 19. de reformat. quod meritò potuit, ob maxima mala, quæ alioquin sequerentur; tum denique, quia is qui duellum offert, non nititur me spoliare meo honore: sed si honoris amissio sequi videtur, id solum est per accidens & ex consequenti, aliaque ratione impediti potest. Primò, Si dicat se paratum fore, si per Ecclesiam decreta liceret. Secundò, Pronocentem expecturum, quicum negotium habeat, si palàm & non proditoriè aggressus fuerit.

85
Non tenetur fugere, si fuga sit ad decorem.

Dico Tertio, Qui fuste vel pugno inuaditur, non tenetur fugere, si fuga illi esset ignominiosa, sed potest silitere gradum, cum animo se defendendi, & ignominiam impediendi. ita comuniter DD. Ratio est; quia non tenetur sustinere illam ignominiam, (quæ pluris æstimatur, quàm multa pecuniæ iactura) ne lædat inualorem. Idem dicendum, quando vita vel fortunæ inuaduntur.

Tenetur, si non sit.

Quòd si fuga non sit illi ignominiosa; tenetur fugere, vel alapam sustinere, (saltem lege charitatis) vt tantum malum euitetur. Vnde Ecclesiastico vel Religioso non liceret se tueri cum morte alterius, ad alapam vitandam; maxime quando fugere posset, quia fuga illi non est ignominia.

86
Non tamen peccabit contra iustitiam.

Vtrum verò si Religiosus nolit fugere, sed se tueri, peccet contra iustitiam, lædendo vel occidendo inualorem, quæri potest. Puto non peccare contra iustitiam, maxime si vita vel fortunæ inuadantur. non enim ex iustitia tenetur fugere: & hæc bona talia sunt, vt possit ea defendere. Idem dicendum, si graues ictus baculi vel pugni inferendi; quia vt hos auertat, potest se tueri. Ita Iulius Clarus, de homicidio, nu. 32. vbi generatim docet, inualum non teneri fugere, etiam si possit: siue fuga sit dedecori, siue non; dicitque esse com-

muni opinionem Iurisperitorum. quod intellige, non ita teneri, vt peccet contra iustitiam, si se defendat. videtur tamen peccare contra iustitiam, si ob leuem alapam vitandam occidat: quia res, quam defendit, magni momenti non censetur: ac proinde non videtur ei esse ius, causa illius retinende, tantum malum irrogandi.

DVBITATIO XIII.

Vtrum pro defensione alterius liceat occidere inualorem, & an ad hoc teneamur.

Dico Primò, Possè nos vitam proximi, quæ ab alio priuata auctoritate impeditur, tueri, etiam cum interfectione inualoris, si aliter defendi nequit, est cõmunis DD. vt docet Clarus §. Homicidium, n. 27. & 28. Probatur Primò, quia sicut quisque potest tueri vitam suam; ita etiam proximi, qui charitatis & naturæ nexu ipsi est coniunctus. Secundò, quia talis censetur innocens, etsi fortè inuasiõni causam dederit; nam iniuste inuaditur: atqui licitum est defendere causam innocentis; imò charitas ad hoc obligat, quando sine graui incommodo nostro vel alterius id fieri potest. idque verum est, etiam si ille noller defendi, sed vellet se pati occidi: quia cum non sit dominus suæ vitæ, non potest eam alteri donare; ac proinde non potest alijs ius defensionis adimere.

87
Pro defensione proximi.

Idem dicendum de pudicitia, honore, & fortunis proximi, si sit sanguine iunctus, vel opem nostram flagitet: vt docet D. Antoninus, 3. p. titul. 4. c. 3. §. 2. & alij passim. Iniuria enim, quæ fit personæ nobis coniunctæ, in nos redundat. Vnde pater potest tueri pudicitiam honoremque filia, & maritus vxoris, etiam si ipsæ nolint; & occidere inualorem, quia iniuria in ipsum redundat.

88
Etsi velit occidi.

Dices, Ergo maritus etiam vxorem volentem adulterari poterit occidere, si aliter tantam iniuriam prohibere nequit. Respondeo negando consequentiam: dum enim occidit inualorem pudicitia vxoris, defendit rem suam, nempe corpus vxoris, vt illud sibi saluum conseruet; occidendo autem vxorem, non defendit rem suam, sed eam interimit.

89
Maritus vxorem.

Dices, Defendit honorem, vxor enim marito magnam facit contumeliam, si in eius conspectu tantum nefas tentare audeat.

Resp. Id minore damno prohiberi posse, feriendo illam pugno vel baculo, vel ipsum adulterum armis abigendo.

Dico Secundò, Nemo tamen tenetur tueri vitam hominis priuati, cum probabili periculo vitæ suæ, etsi iure possit, si velit. Ratio est, quia non tenetur exponere vitam meam pro vita corporali proximi: possum enim vitam meam diligere præ vita cuiusuis alterius priuati. Vnde neque pro defensione parentis, quamuis id esset valdè laudabile. Secus est, si persona Principis, vnde pender boni publici conseruatio, periclitetur.

90
Non tenetur cum periculo vitæ.

Dices, Quid si ex officio teneatur defendere, vt Prator, Magistratus, Princeps? Siluester, Homicidium. 1. quæst. 6. indicat, tunc cum periculo vitæ teneri. Sed contrarium est verius. non enim officium obligat, vt pro homine priuato vitam exponat, sed tantum vt pro bono publico, cuius propriè & directè est custos. vnde cum periculo vitæ tene-

91
Obligatus ex officio defendere.

tentur hostes Reipub. & latrones è medio tollere: non autem causam priuati cum eodem discrimine persequi.

92 *Non tenetur priuatus cum morte iniuaforis tueri alterum.*
 Dico Tertio, Priuatus non tenetur tueri vitam alterius priuati, quando non potest sine occisione inuaforis. Ratio est; quia vbi mala sunt paria, nemo tenetur alterum inferre, vt excludat alterum, præsertim cum id fieri nequeat, nisi horrendo illo modo occisionis proximi. Vnde etiam nemo tenetur tueri vitam suam per mortem alterius. Adde, si inuafor sit parens tuus, non potes illum occidere, vt defendas alterum id enim repugnat pietati filiorum in parentes, idem, & potioritate, si Princeps; præsertim si aliàs in gubernatione Reipubl. bene se gerat. Sed difficultas est, An teneamur vitam proximi tueri vel liberare cum iactura facultatum, & quousque. qua de re dictum est q. 32. a. 5. dub. 1. de eleëmofyna.

93 *Omittens defensionem.*
 Dico Quarto, Qui non defendit vitam vel fortunas proximi, dum commodè potest, peccat quidem mortiferè contra charitatem; non tamen tenetur ad restitutionem, nisi ex iustitia teneatur defendere. Prior pars per se patet. Altera probatur; quia peccata, quæ solum sunt contra charitatem, non obligant ad restitutionem. Tertia probatur; quia qui lege iustitiæ tenetur, si omittat, peccat contra iustitiam; & consequenter tenetur ad damnum ex omissione illa secutum. Sicut enim dum quis commissione peccat contra iustitiam, tenetur ad damnum ex commissione illa secutum; ita etiam dum omissione, tenetur ad damnum secutum ex omissione.

94 *Lege iustitiæ qui defendere tenentur.*
 Petes, Quinam tenentur lege iustitiæ alios defendere? Nauarrus cap. 24. num. 18. putat omnes Superiores ad hoc teneri erga inferiores, & inferiores erga Superiores. Sed verius est, ad hoc obligari, Primò, omnes Superiores publica auctoritate ad aliorum gubernationem præditos, idque iuxta modum & finem gubernationis cuiusque, vt sunt Principes, Prætores, Magistratus: item Episcopi & Parochi. nam & hi quoque ex officio ad hoc obligantur secundum modum suæ potestatis, & mediæ suæ gubernationis; sed in ordine dumtaxat ad spiritalia, v.g. ne subditi doctrina praua inficiantur, ne Sacramenta eis denegentur. Secundò, qui ad hoc potestate Magistratum vel Principum sunt constituti: vt tutores, & curatores. Tertio, qui ad hoc specialiter conducti, vt milites. Quarto, qui ad hoc se explicitè vel implicitè obligarunt, vt feudatarij, & omnes famuli. Alij non videntur obligari ex iustitia. Nam parens non tenetur defendere vitam & fortunas filiorum lege iustitiæ, sed pietatis & officij paterni, similiter filij non tenentur parentum vitam defendere lege iustitiæ, sed pietatis filialis. Vnde si non faciunt, peccant contra præceptum, *Honora patrem*. Pari ratione, parochiani non tenentur Episcopum & Parochum lege iustitiæ defendere (quia hoc officium non susceperunt) sed lege obseruantie. Et subditi, qui neque sunt feudatarij, neque stipendiarij, non tenentur Magistratum vel Principem defendere lege iustitiæ particularis, sed legalis, & etiam obseruantie; quamuis Princeps & Magistratus eos ex iustitiæ defendere teneantur.

DUBITATIO XIV.

Vtrum aliquando licitum sit se mutilare, & quibus euentis.

D. Thom. quæst. 65. art. 1.

Suppono Primò, Potestati publicæ licitum esse mutilare malefactores, sicut & occidere. 96

Secundò, Licitum esse se mutilare, quando id necessarium est ad corporis salutem, vt si cancer membrum occupet, si vipera vel aspis momordit, nec aliud remedium præstò sit. Ratio est; quia membra sunt ob bonum totius: ergo quando aliquod membrum est toti corpori perniciosum, ius naturæ dicitur posse secari.

Vbi aduerte, hominem teneri permittere sibi *Secare membrum.* membrum secari, si medici id iudicent necessarium, nec magni dolores sint perferendi: vt docet Sotus lib. 5. quæst. 2. art. 1. Ratio est, quia tenetur vitæ suæ periclitanti, medijs ordinarijs non admodum difficilibus opitulari, si tamen ingentes essent cruciatus tolerandi, non tenetur permittere, neque etiam potest ad hoc cogi. Ratio est; quia non tenetur quisquam cum tanto cruciatu vitam incerto euentu conseruare. Vnde Marius, cum ei crus aperiretur, ait: *Non est tanto dolore digna salus.* Excipio tamèn duos casus. Primò, Quando vita alicuius censetur bono communi necessaria: tunc enim ob bonum publicum tenetur, & posset cogi à Republica. Secundò, Si esset Religiosus, qui se totum constituit in potestate sui Superioris, quamuis de hoc dubitari possit, quia non videtur Superior rem tam heroicam inferiori imperare posse. Ita docet Salonijs in hunc articulum. & hoc videtur probabilius. Nisi fortè ille Religiosus esset necessarius Reipubl. vel communitati, & salus esset omnino certa (quod rarum est) & dolores non nimis diuturni.

Difficultas superest de duobus casibus: prior est, Vtrum ob animæ salutem, v.g. ad carnis tentationes vitandas aut superandas, liceat se mutilare. alter est, *De duobus euentis.*

Vtrum iubente tyranno possis tibi manum abscindere, si alioquin mox esses interficiendus.

Ad priorem Respondeo, Id numquam licere, vt patet can. 22. Apostolorum, & can. 1. Concilij Nicæni: vbi id expressè cauetur. Ratio est; quia id numquam est medium necessarium ad animæ salutem, non enim membra adferunt homini perniciem, (alioquin Deus prauè naturam instituisset) sed malitia & negligentia libera voluntatis. Vnde qui ob hanc causam membrum aliquod secant, tacitam quamdam iniuriam & blasphemiam Deo irrogant. Adde, neque etiam esse conueniens remedium vel vtile, quia abscissio seu castratio (de qua præcipuè est quæstio) non tollit tentationes carnis, sed solum impedit generationem: quin potius illi qui castrantur, præsertim in virili ætate, magis incitantur libidine, vt docent Patres: Basilij libro de Virginitate, circa finem; vbi id probat rationibus & exemplis; & Chrysoſtomus homil. 63. in Mathæum, & Augustinus libro 6. contra Iulianum cap. 5. Vnde passim reprehenditur Origenes, de quo vide Euseb. lib. 6. hist. c. 6. & Origenes. fuscè apud Baronium tom. 2. Annalium, ad annum Domini 208.

Dices, D. Marcus dicitur sibi pollicem præscidisse. *D. MARCUS.*